

ΖΩΝΤΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΑ

Κατά την επιστροφή μου στην πόλη του Μάαστριχτ, τον Ιανουάριο του 2010, μετά από μια διετή απουσία, καθώς βρισκόμουν στη Μόσχα καλύπτοντας τις απαιτήσεις μιας έρευνας (αναφορικά με το συσχετισμό των ζώων και της φιλοσοφίας) για την Ακαδημία Jan Van Eyck, μου προέκυψε ως αναγκαιότητα η ιδέα οργάνωσης ενός κοινοτικού σεμιναρίου (στο Μάαστριχτ). Προϋπήρχε ένα χρονοδιάγραμμα εικοσιτετράωρου σεμιναρίου, του οποίου διοργανωτές ήταν η κολεκτίβα Chto Delat και το Σοσιαλιστικό Κίνημα Vpered, στο Nizhny Novgorod. Παράλληλα, οι ίδιοι σχηματισμοί, με αφορμή την Πρωτομαγιά, προγραμματίζαν ένα φόρουμ το οποίο θα εστίαζε στην δημιουργικότητα των εργατών της Μόσχας, και θα διαρκούσε σαρανταοκτώ ώρες.

Ως στόχος του σεμιναρίου που προγραμματίστηκε στο Μάαστριχτ τέθηκε η ενσωμάτωση μιας τέτοιας μορφής - " σεμινάρια κοινοτικών βιωμάτων και εμπειριών" - σε διεθνές πλαίσιο. Μια διαδικασία, η οποία ως τέτοια, θεωρήθηκε σημαντική πρόκληση. Σε μια αρχική συζήτηση αναφορικά το οργανόγραμμα με τους Nikolay Oleynikov και Kirill Medvedev, δύο ενεργούς συμμετέχοντες στο συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Novgorod, διερωτηθήκαμε το εξής: Κατά πόσο αυτά εμείς αντιλαμβανόμαστε και θεωρούμε ως δεδομένα και αυτονόητα, σε ένα κοινό απορτιζόμενο από ευρωπαίους ακροατές έμοιαζαν εντελώς ακατανόητα, λόγω διαφορετικών πραγματικοτήτων, κοινωνικό, πολιτισμικό και πολιτικό επίπεδο – για παράδειγμα, η νοσηματοδότηση του, σοβιετικής προέλευσης, όρου “obshchezhitie” (συγχρόνως ως “κοινοτική ζωή” και “εγκατάλειψη”, “φιλοξενία”). Πρόκειται για μια έννοια της οποίας το νόημα δεν μπορεί να αποδοθεί με επάρκεια στην αγγλική γλώσσα; Βέβαια, το να συγκεντρωθούν άνθρωποι διαφορετικής (χωροταξικής και κοινωνικοπολιτικής) προέλευσης, αποτελούσε κομβικό στόχο στην οργάνωση του σεμιναρίου. Αυτή η συνθήκη με τη σειρά της λειτουργεί νομοτελειακά, παράγοντας την αναγκαιότητα αναζήτησης μίας κοινής γλώσσας για την επικοινωνία "πολιτικών, κοινωνικοπολιτισμικών και βιοματικών" εμπειριών. Μια τέτοια αναζήτηση κάνει ορατά μια σειρά από δεδομένα και ζητήματα, αλλά αυτό που παρουσίαζε πραγματικό ενδιαφέρον, και ως τέτοιο συνιστούσε ένα καινούριο παράγοντα, αφορούσε το εμπόδιο επικοινωνισμότητας, το οποίο προέκυπτε ως αποτέλεσμα, από την διαφορετικότητα προέλευσης και αναφορών, όσων θα συμμετείχαν. Το τροχοπέδη αυτό θα έπρεπε να ξεπεραστεί. Η ακριβής διατύπωση της ερώτησης ήταν: Πώς εμείς - ως ατομικά υποκείμενα - αντιλαμβανόμαστε, όχι μόνο την καθημερινότητα που βιώνουμε, αλλά επίσης την επαγγελματική μας εργασία ως πολιτικές συνθήκες/με πολιτικούς όρους; Πιο απλά, πώς νοσηματοδοτούμε αυτά στα οποία επενδύουμε εν μέσω της καθημερινότητας και της ζωής μας; Επιπροσθέτως, τι κάνουμε και πως ζούμε; Οι παραπάνω προβληματισμοί ανέδειξαν ακόμη άλλη μια σημαντική δυναμική της διαφοράς, η οποία κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου έγινε ορατή, έστω και αν αρκετά σε υποθετικό επίπεδο, ως παράγοντας διενέξεων και σύγκρουσης μεταξύ τέχνης, θεωρίας, και ακτιβισμού. Καθεμία από αυτές τις μορφές εργασίας αυτοκαθορίζεται από την ιδιότυπη τροχιά και βούληση, παράγοντες που δίνουν το προσωπικό της στίγμα. Αλλά το ερώτημα αφορά τον τρόπο, το χρόνο και το χώρο, ως οριοθέτηση ενός πλαισίου/δομής, όπου μια αντίστοιχη τομή τέτοιων τροχιών και βουλήσεων είναι, και σε ποιο βαθμό, εφικτή και συνειδητή από/για όλους. Ο τίτλος του συνεδρίου - Ζώντας Πολιτικά – αντανακλούσε, συγχρόνως, από τη δυναμική, η οποία διαμόρφωνε και συνόδευε το περιεχόμενο του σεμιναρίου, ενώ από την άλλη, μια επίσημη χρονική στιγμή: πρόκειται για ένα γεγονός το οποίο πραγματεύεται τους σχηματισμούς και ροές της “ζωής”, συνεπώς, ανέκυπτε ένα ζήτημα προσδιορισμού του συνδυασμού “ζωής” και “πολιτικής” στα πλαίσια οριοθετημένου χρόνου και χώρου.

Το 48-ωρο κοινοτικό σεμινάριο στο Μάαστριχτ προγραμματίστηκε για το διήμερο 2-4 Ιουλίου του 2010. Η διαλεκτική βασίστηκε σε μια συζήτηση, η οποία προέκυψε στο τέλος του σεμιναρίου. Σε αυτή

τη συζήτηση, μεταξύ άλλων συμμετείχαν και οι Dmitry Vilensky, Oxana Timofeeva, Pietro Bianchi, Katja Diefenbach, Aaron Schuster, Alexei Penzin, Andrei Berdnikov.

ΖΩΝΤΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΑ

Μια καυτή καλοκαιρινή μέρα. Ένας καλλιτέχνης, ένας φιλόσοφος και ένας ακτιβιστής ρεμβάζουν σε ένα μικρό πάρκο στην ολλανδική πόλη του Μάαστριχτ. Το πάρκο δεν απέχει πολύ από την Ακαδημία, που έχει πάρει την ονομασία της προς τιμή του διάσημου καλλιτέχνη Jan van Eyck. Το πάρκο είναι γεμάτο με πάπιες, χήνες, αιγοπρόβατα και άλλα μικρά ζώα.

Ακτιβιστής: Λοιπόν, τι σημαίνει “να ζει κανείς πολιτικά”;

Φιλόσοφος: εξαρτάται πως νοηματοδοτούμε τους όρους "ζωής" και “πολιτική.” Ο Αριστοτέλης, για παράδειγμα, δηλώνει ότι ο άνθρωπος είναι ένα "πολιτικό ζώο." Και τα δύο αυτά πράγματα - πολιτική και ζωή - εμπεριέχονται σε αυτή τη φράση (ως θεμελιακές έννοιες) διότι το ζώο συνιστά έναν έμβιο οργανισμό, είναι κάτι ζωντανό. Επομένως, το ζώο κατά κάποιον τρόπο ζει "πολιτικά." Η πολιτική ταυτίζεται με τη συνειδητοποίηση της ζωής, την ικανότητα της ανθρώπινης συνείδησης να ορίζεται ορθώς τη θέση της στο παρόν και το παρελθόν, λαμβάνει υπόψη τη ροή της ιστορίας και να συναγάγει τα κατάλληλα συμπεράσματα. Επομένως, ως θεωρία, μεταξύ άλλων, ονομάζεται και η ζωτικότητα στην πολιτική. Μας επαγρυπνεί και αποτελεί ένα είδος πρακτικής. Καλλιτέχνης: Πιστεύω ότι η εξαγωγή συμπερασμάτων, σαν διαδικασία, από μόνη της είναι ανεπαρκής. Κατά κύριο λόγο πρέπει να εκφράζεται και εκπροσωπείται η πολιτική πτυχή της ζωής. Γενικά, υπάρχουν διάφορες μορφές πολιτικής και πολιτικοποίησης. Ορισμένα άτομα προφανώς συγχέουμε τις έννοιες πολιτική και πολιτικοποίηση, καθώς ασχολούνται επισταμένως, με πολιτικές αναλύσεις του κεφαλαίου και τη λειτουργία των αστικών θεσμικών φορέων, από τους οποίους εκφράζεται μια έκδηλη ανησυχία για το κοινό καλό ενώ φτάσει δεν απουσιάζουν και τα σκάνδαλα για καταχρήσεις χρήματος και εξουσίας. Αλλά στην πραγματικότητα μια ενεργή πολιτική συνιστά μέρος της ανθρώπινης φύσης, μέρος του ανθρώπινου δυναμικού για δημιουργία και συνεπώς, εν δύναμη τροποποίησης του κόσμου, όπως επισημάνει ο Hegel, μια σκέψη την οποί αναλύει διεξοδικά στη συνέχεια ο Marx, κατά τη συγγραφή του κεφαλαίου, περιγράφοντας το ζήτημα σε ένα πρακτικό (υπό όρους οικονομίας) επίπεδο. Με τη δημιουργία νέων, ασυνήθιστων μορφών, παρέχουμε ερμηνευτικά εργαλεία στους ανθρώπους προς αποφυγή εσφαλμένων συμπερασμάτων, στηρίζοντας την απεμπλοκή τους από κάθε λογής ιδεολογία, η οποία λειτουργεί ως μέσω χειραγώγησης στα χέρια της εξουσίας και κάνει αργή απλά αποτελεσματική πλύση εγκεφάλου στις μάζες.

Ακτιβιστής: Όμως, η ζωή, η πολιτική ζωή ενός διαρκώς αυξανόμενου κομματιού, δεν είναι νοηματοδοτήται μόνο μέσα από την τέχνη, είναι πάνω από όλα μια μάχη. Η διάσταση της πραγματικότητας δεν πλάθεται έτσι ώστε να συμβαδίζει πάντα με την επιθυμία μας να δημιουργήσουμε μια ολοένα και πιο όμορφη μορφή της. Μας αντιστέκεται, ενόσω εμείς από τη μεριά μας αρνούμαστε να τη δεχτούμε άκριτα. Συνεπώς, προκύπτει η αναγκαιότητα για πολύπλοκες μορφές συλλογικής οργάνωσης, στη βάση των οποίων θα στηριχθεί ο αγώνας και η αντίσταση. Καταρχάς, η πολιτική είναι η ικανότητα συνύπαρξης με άλλους. Επιπλέον, δεν είναι μόνο οι άνθρωποι που ζουν σε πολιτικό επίπεδο, αλλά και το υπόλοιπο ζωικό βασίλειο. Κοιτάξτε τις χήνες, πώς περιδιαβαίνουν άνετες και συνάμα ευγενικές, αποδεχόμενες με περισσή περηφάνια την προσφορά τροφής από τα χέρια των παιδιών! Όπως αναφέρει ο Deleuze, δεν υπάρχει καμιά οντότητα η οποία προσδιορίζεται ως ως απομονωμένο ζώο. Η έννοια της οντότητας νοηματοδοτείται μόνο ως υπαρξη πλήθους, ως ένα σμήνος ή αγέλη.

Καλλιτέχνης: Όπως είναι οργανωμένη προς το παρόν η πολιτική - σαν αγέλη! Μια αγέλη στη συγκρότηση της οποίας τίθεται ως αξιακό στοιχείο η κυριαρχία της δημιουργικής ατομικότητας. Μια αγέλη είναι εύκολο να καταστεί διαχειρίσιμη, όταν υπάρχει αρχηγός. Ο Rancière, για παράδειγμα, είχε δίκιο όταν διαχωρίζει την έννοια της πολιτικής, η οποία νοηματοδοτείται ως η ελεύθερη έκφραση της διαφωνίας, από την έννοια της καταστολής, η οποία νοηματοδοτείται ως διοίκηση και τον Κανονισμό μέσω, για παράδειγμα, του κράτους-καταδικαζόταν η βία. με περιστροφή μάζες των ανθρώπων σε υπάκουοι αγέλες, η αστυνομία στερήσει τη βούληση να αλλάξουν τον κόσμο όπως νομίζουν.

Ακτιβιστής: Δεν υπάρχει κανένα νόημα σε αυτοαναφορικούς και μη επικοινωνίσιμους αγώνες. Η αλλαγή του κόσμου προϋποθέτει αλληλεγγύη και - θα τολμούσα να πω - πειθαρχία. Προσέξατε το μνημείο D'artagnan που μόλις περάσαμε; Σε αυτό εδώ το πάρκο πέθανε ο D' Artagnan, στη μάχη για το Μάαστριχτ, και προς τιμήν του ονομάστηκε έτσι το μνημείο. Ο χαρακτήρα αυτός δεν ήταν απλά ένας ήρωας σε κάποιο μυθιστόρημα· ήταν ένας πραγματικός άνθρωπος, μέλος μιας μικρής πολιτικής ομάδας, της οποίας σύνθημα ήταν "Ένας για όλους, και όλοι για έναν!".

Καλλιτέχνης: Δεν θα θυμόμαστε ένα τέτοιο γεγονός, εάν ένας καλλιτέχνης - ή, στην περίπτωση αυτή, ένας γλύπτης δεν είχε φιλοτεχνήσει το ομώνυμο μνημείο και καθιστώντας κατ' αυτό τον τρόπο τη μνήμη αυτού του ανθρώπου, αθάνατη. Εμείς, διατεινόμενοι ως αδιάφοροι προς τις υλικές αμοιβές των δημιουργιμάτων μας, οφείλουμε επίσης να έχουμε μια αντίληψη της πειθαρχίας, αλλά είναι σημαντικό να γίνει διάκριση από την πειθαρχία που οδηγεί σε κατηγοριοποίηση και καταπίεση, ευνουχίζοντας τη μοναδικότητα. Κατά τη γνώμη μου, η πολιτική συνίσταται αμφισβήτηση και την αναζήτηση της ελευθερίας. Η κατεύθυνση δημιουργίας "από κοινού" είναι δικαιολογημένη μόνον όταν φέρνει χαρά.

Φιλόσοφος: Είμαι επιφυλακτικός απέναντι στην ιδέα "Ένας για όλους, και όλοι για έναν", διότι υποδηλώνει μια τάση αυταρχικού πνεύματος, καθώς επίσης και μια εκστατική ευφορία, ως αυτονόητη αναγκαιότητα του μέλους "να ομαδοποιείται", το οποίο καταλήγει στην περιθωριοποίηση της ομάδας, η μετατροπή του σε ένα είδος νεανικής περιθωριακής κουλτούρας. Στη δεύτερη περίπτωση, η πολιτική αρέσκεται πλήρως να λειτουργεί μέσω μικροπολιτικών, μιας φιλελεύθερης πολιτικής της σύστασης μιας ταυτότητας η οποία λειτουργεί αμυντικά εμποδίζοντας τους ανθρώπους να αναγνωρίσουν το κοινό τους συμφέρον. Εκφράζει τη σύγχρονη εκδοχή της αριστεράς αναφορικά με την έννοια Κοινότητα και νομίζω ότι εμπεριέχει, μια επικίνδυνη διάσταση, διότι δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο κατά το οποίο η μία ή άλλη ομάδα εμφανίζει χαρακτηριστικά ψύχωσης και ναρκισσιστικής αφοσίωσης στον εαυτό της, πεπεισμένη ότι κατέχει την αλήθεια, το αλάθητο, διατεινόμενοι ότι όλοι οι άλλοι κάνουν λάθος.

Τέτοιους μηχανισμούς χρησιμοποιεί το κεφάλαιο για να μας κατηγοριοποιήσει και να μας ελέγξει: πολλαπλασιάζοντας και διογκώνοντας ενδεχόμενες διαφορές.

Καλλιτέχνης: Και λοιπόν, που καταλήξουμε; ότι όλοι μας - καλλιτέχνες, φιλόσοφοι, σπουδαστές, και ακτιβιστές, ως κομμάτια του κοινωνικού κινήματος - ξεκινάμε από πολύ διαφορετικές αφετηρίες, και παρουσιάζει ενδιαφέρον το γεγονός ότι δεν έχουμε τίποτα κοινό; Τι θλιβερή εικόνα! Ωστόσο, πάντα αναρωτιέμαι τι είδους κοινό αγώνα θα μπορούσαμε να έχουμε. Είναι σαφές ότι ο κόσμος έχει αλλάξει σημαντικά κατά τα τελευταία πενήντα χρόνια, καθώς επίσης και ότι οι πολιτικές μορφές και εκφάνσεις της Υποκειμενικότητας έχουν, επίσης, αλλάξει, αλλά το ερώτημα παραμένει. Τι είναι αυτό που μας ενώνει; Πώς μπορούμε να αποφύγουμε τη διάσπαση σε όλες αυτές τις μικρο-ομάδες, κάθε μια εκ των οποίων υπερασπίζεται τη δική της αυτονομία, για παράδειγμα, στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής στασιμότητας ή της μικροαστικής γραφειοκρατικής σύγχρονης τέχνης; Από την άλλη πλευρά, πώς θα αποφευχθούν εγωκεντρικοί ατομικισμοί, ο καθένας να σκέφτεται μονάχα την προσωπική του σταδιοδρομία, ενώ ο κόσμος βρίσκεται στο χείλος του γκρεμού;

Ακτιβιστής: Πιστεύω ότι αυτό που καλείται να μάθει η γενιάς μας είναι ότι πρέπει να συνδυάσουμε την γνώση των προηγούμενων μάχες με τις προκλήσεις του σήμερα. Αυτό που εννοώ εδώ περιλαμβάνει δύο εντελώς διαφορετικούς τύπους συλλογικής οργάνωσης. Η πρώτη αντανakλάται στο κλασικό υπόδειγμα πολυπληθών ομαδοποιήσεων με το πάθος για μαζικότητα, μεγαλεπήβολα έργα, η οποία στοχεύει σε καθοριστικές τομές, καινοτομίες αλλαγές και αποτελεσματικότητα. Ένα μαζικό κίνημα δημιουργεί τη δική του ισχύ, όμως, στη συνέχεια συνθλίβεται από τη μετακίνηση, και έτσι στο τέλος παραμένει μια ομάδα ανθρώπων να ευημερεί και να μονοπωλεί, ενώ όλοι οι άλλοι οδηγούνται στην εξαθλίωση και την παθητική συμμετοχή. Το δεύτερο αντανakλάται στο πρότυπο της μικροπολιτικής, και αφορά το βαθμό στον οποίο ένας αγώνας, που διεξάγεται στο δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα από διάφορες "μειονότητες", και θεωρείται δημοκρατικός, δεν αφομοιώθηκε από το κεφάλαιο. Και έτσι σχηματίζονται διαχωρισμοί με εκατέρωθεν υπαινιγμούς για διαφορετικά συμφέροντα, π.χ., του εργαζομένου ότι αυτός ή αυτή είναι καταρχάς ένα ομοφυλόφιλο ή μια γυναίκα και, συνεπώς, πρέπει αγώνα εναντίον ετεροφυλόφιλο ή ανδρών αντί της ενώνεται με όλους τους άλλους, πραγματοποιώντας

μια γενική απεργία. Αλλά δεν πρέπει να συγκρίνουμε αυτά τα δύο μοντέλα, αναζητώντας το σχήμα που να είναι καλύτερο και πιο σωστό. Θα πρέπει να προχωρήσουμε από μικρά πράγματα να μεγαλύτερα, από την κοινωνική εργασία στις κοινότητές μας, αναπτύσσοντας μια ολιστική στρατηγική. Θα πρέπει να σταθούμε ένθερμοι υποστηρικτές συνδυασμών διαφοροποίησης και ομογενοποίησης, ώστε στο τέλος να αποσταθεροποιήσει το σύστημα της καταπίεσης και βίας.

Φιλόσοφος: Για θα μπορέσουμε να αναπτύξουμε μια κοινή στρατηγική θα πρέπει αρχικά να κατανοήσουμε της λογικής πορεία της ιστορικής εξέλιξης. Νομίζω ότι υπάρχει ακόμη μία αντίφαση - όχι μόνο μεταξύ των επιπέδων μικροπολιτικής και μακροπολιτικής συλλογικής δράσης, αλλά και μεταξύ ιδιωτικού και γενικού/κοινού, την εννοιολογική διαφοροποίηση μεταξύ της προσωρινότητας ενός ατόμου και της προσωρινότητας της ιστορίας ως τέτοια. Αν δεν επιχειρήσουμε να κατανοήσουμε πώς εργάζονται οι άνθρωποι, τι σχέσεις προκύπτουν μεταξύ εργασίας και κεφαλαίου, και πώς η ιδιωτική υποκειμενικότητα γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης από το σύνολο της καπιταλιστικής μηχανής, τότε είμαστε καταδικασμένοι να εμπλακούμε έναν περιθωριακό αγώνα, έναν αγώνα με προδιαγεγραμμένη αποτυχία σε στρατηγικό επίπεδο. Έτσι μπορούμε συνεχώς να συσχετίζουμε εποικοδομητικά την ιδιωτική με την κοινή σφαίρα, την αφηρημένη με τη συγκεκριμένη, την τοπική με την παγκόσμια.

Ακτιβιστής: Καθώς διάβαζα τα βιογραφικά ιταλών εργατών ακτιβιστών, τα οποία συγγράφηκαν περίπου πριν μισό αιώνα, εντυπωσιάστηκα από την άρρηκτη σύνδεση της υπαρξιακής διάστασης αυτών των ατομικών βιωμάτων με την ιστορία. Είναι αδύνατο να προσεγγιστούν ως δυο αποκομμένα επίπεδα. Άνθρωποι που πήραν προσωπικές αποφάσεις – μετακινούνταν από πόλη σε πόλη, παντρεύτηκαν, τεκνοποιούσαν, άλλαζαν δουλειά και επωνυμία – και για τη λήψη προσωπικών αποφάσεων είχαν ως σημείο αναφοράς τις εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο, τις πολιτικές εξελίξεις και τις απαιτήσεις που διαμόρφωνε ο κοινός αγώνας. Τι απέγιναν όλα αυτά; Αντανακλώνται κάπως στη σύγχρονη εποχή; Ο καθένας ασχολείται μόνο με την ιδιωτικότητα του και εν συνεχεία οι θεωρητικοί ουρλιάζουν επειδή έκλεισε άλλο ένα τμήμα στο Λονδίνο με αποτέλεσμα να απολυθούν καθηγητές, λόγω της οικονομικής κρίσης για την οικονομική κρίση, αφού το εν λόγω τμήμα κρίθηκε ως μη επικερδές.

Καλλιτέχνης: Δεν υπάρχει τίποτα που να δικαιολογεί το θρήνο. Αν με ρωτήσετε, τα τμήματα φιλοσοφίας, όσα δεν έχουν κλείσει ήδη, θα έπρεπε να είχαν εξαλειφθεί προ πολλού, διότι το ακαδημαϊκό πεδίο από το οποίο αντλούν σημεία αναφοράς είναι εντελώς ξεπερασμένο, μεσαιωνικό στην ουσία. Το σύνολο του συστήματος της ακαδημαϊκής ιεραρχίας είναι οργανωμένο κατά τέτοιο τρόπο ώστε το άτομο οδηγείται, σκυμμένο σε ξεπερασμένα βιβλία, σε μια προσωπική σταδιοδρομία και καριέρα στρωμένη με αράχνες και σκόνη. Ούτε καν οι φιλόσοφοι δεν έχουν εφεύρει και διατυπώσει ακόμη νέες μορφές προσέγγισης, ενώ θα μπορούσαν να αφιερώνουν λιγότερη αναφορά στον κολεκτιβισμό. Ορισμένοι δίνουν διαλέξεις, ενώ οι υπόλοιποι που υποτίθεται ότι πρέπει να ακούσουμε και αντί να επιδιώκουν μια ανοικτή συζήτηση με όλους, έχουν κλείσει τέτοιες διαύλους επικοινωνίας. Εδώ οι νέοι πιπιλούν ακόμη γνώση ήδη απαρχαιωμένη, προκειμένου να περατώσουν τη διατριβή τους (αναφερόμενοι σε πρόσωπα που απεβίωσαν πριν από καιρό και θα πρέπει να παραμείνουν νεκρά), επισυνάπτοντας απλά άλλο ένα χαρτί με στόχο να αναβαθμίσουν το βιογραφικό τους. Και τότε καλούνται όλες αυτές οι μεγάλες φιλοσοφικές διασκέψεις οι οποίες δεν στοχεύουν σε καμία αλλαγή, στη διάσταση της καπιταλιστικής πραγματικότητας, ούτε καν στο επίπεδο της εποικοδομητικής και έντονης κριτικής. Είναι προφανές ότι η πολιτική δεν πραγματοποιείται στη σφαίρα της κριτικής θεωρίας κάποιων τμημάτων του Duke University ή σε άλλα παρόμοια. Πρέπει να εφεύρουμε νέα εργαλεία προκειμένου να αποδημήσουμε αυτές οι συνεχείς διασκέψεις με κέφι, με αιχμηρές και καίριες παρεμβάσεις ως ακτιβιστές/καλλιτέχνες, όπως αυτό το κοινοτικό σεμινάριο στο οποίο μετέχουμε αυτή τη στιγμή.

Φιλόσοφος: Τι νόημα έχει η παραγωγή νέων μορφών εάν περιεχόμενο τους ξεπερνιέται; Στην πραγματικότητα με θλίβει το γεγονός ότι τμήματα φιλοσοφίας κλείνουν το ένα το άλλο. Αυτό το φαινόμενο είναι μέρος μιας συνολικής διαδικασίας η οποία πλήττει, κατά κύριο λόγο, τα πανεπιστήμια,

τη διαδικασία της συμμετοχής και φέρει ως αποτέλεσμα τον κατακερματισμό του κοινωνικού ιστού, τη μετατροπή του αντικειμένου της ιστορίας σε μια αστική κονιορτοποιήσει για λίγους, παράγοντας συγχρόνως υπηκόους, χαμηλότερης κατηγορίας, εργαζόμενους. Ποιο είναι το σύγχρονο εννοιολογικό αντίκρισμα του πανεπιστημίου, όπως τέθηκε από τους Hegelian-Humboldtian, για το κοινό συμφέρον; Είναι μια αρχή η οποία εστιάζει στην ανθρώπινη ζωή, να διδάξει ανθρώπους την αξία της σκέψης επισταμένως, εμβάθυνσης και εξοικείωση με τους εαυτούς τους στα πιο ποικίλα πεδία επιστήμης και γνώσης. Δεν είναι τυχαίο ότι κατά τη διάρκεια του 19ου και 20ου αιώνα τα πανεπιστήμια ήταν από τους κομβικότερους χώρους γονιμοποίησης αντίστασης και πάλης, και οι φοιτητές συνιστούσαν το εκκολαπτόμενο (με την έννοια των νέων) επαναστατικό δυναμικό.

Ακτιβιστής: Το πρόβλημα είναι ότι το σύγχρονο πανεπιστήμιο σκέφτεται τον εαυτό του σε ένα συντεχνιακό επίπεδο. Οι τρέχουσες πανεπιστημιακές μεταρρυθμίσεις, οι οποίες επηρεάζουν όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, έχουν ως στόχο τη δημιουργία μιας κατάστασης στην οποία οι νέοι θωρακισμένοι πίσω από την ασφάλεια των δικών τους χρημάτων εξαγοράζουν περιορισμένο σύνολο επαγγελματικών προσόντων με στόχο στη συνέχεια να τα μεταπωλούν επιτυχώς στην αγορά. **Αν θέλω να ακολουθήσω το επάγγελμα του διαχειριστή κρίσεων του οποίου δουλειά είναι η μείωση εργατικού κόστους, ήτοι η απόλυση εργαζομένων, τότε θα ασχολούμαι αποκλειστικά και μόνο με αυτό, και όχι το αντίστροφο.** Η εξέλιξη της πανεπιστημιακής κοινότητας είναι συνυφασμένη με την εξέλιξη της αστικής κοινωνίας και έχει εξελιχθεί παράλληλα με αυτήν. Δεν αποτελεί έκπληξη το κλείσιμο πανεπιστημιακών τμημάτων φιλοσοφίας. Πλέον, στα πλαίσια του φιλελευθερισμού, αυτή είναι η λογική που διέπει το εσωτερικό του Πανεπιστημίου, η σύμπλευση, δηλαδή, με τις απαιτήσεις της καθολικότητας των δημοκρατικών αξιών (η διερεύνηση νέων εργαλείων στο χώρο της φιλοσοφίας, της κριτικής θεωρίας, και του μαρξισμού, τα οποία θα συμβάλλουν στην ποιοτική αναβάθμιση και εξέλιξη τους), παράγοντας μισαλλόδοξη νεοφιλελεύθερη εξάπλωση ασθενειών. Για αυτό, εμείς ως ακτιβιστές, θα πρέπει να αναλάβουμε πρωτοβουλίες σχεδιάζοντας και οργανώνοντας εναλλακτικούς εκπαιδευτικούς τόπους, να συνεργαστούμε με τους φοιτητές και να τους εφοδιάσουμε με μεθόδους αντίληψης και γνώσεις, τις οποίες τα πανεπιστημιακά τμήματα με την παρούσα του μορφή τους αδυνατούν να τους τις παρέχουν.

Φιλόσοφος: Σε αυτό το σημείο υπολανθάνει άλλη μια αντίφαση. Από τη μια, όντως, το πανεπιστήμιο έχει υποβαθμιστεί και λειτουργεί σαν άλλη μια επιχείρηση, συνεργαζόμενο με εταίρους έχοντας ως πρώτο μέλημα το οικονομικό κέρδος. Άμεση συνέπεια ενός τέτοιου εκπαιδευτικού συστήματος είναι η παραγωγή υπάκουου εργατικού δυναμικού, χωρίς κριτική ικανότητα και σκέψη, το οποίο εξαρτάται πλήρως από το κεφαλαιοκρατικό σύστημα και το κράτος. Από τη άλλη, μεταξύ των ακαδημιών, υπάρχει έντονος ανταγωνισμός στον αντίστοιχο τομέα ειδικεύσης, ένα είδος ελιτισμού, ή για να το θέσουμε πιο απλά παρατηρείται ακαδημαϊκός σνομπισμός, ο οποίος δικαιολογείται από αυτό που αποκαλείται με τον όρο «αρχές ακαδημαϊκής ελευθερίας» ή «αυτονομία των πανεπιστημίων.» Όπως αναφέρουν μελετητές, «τα πανεπιστημιακά ιδρύματα οφείλουν να στέκονται υπεράνω της πολιτικής, και καμία πολιτική αρχή δεν μπορεί να επηρεάσει την εκπαιδευτική διαδικασία. Υπάρχει ιδεολογία, λένε, και έπειτα υπάρχει αντικειμενική γνώση. Το πανεπιστήμιο υποστηρίζει ότι στεγάζει την ακηλίδωτη αντικειμενική γνώση.

Καλλιτέχνης: Ακριβώς! Υπάρχει η φιγούρα του φοιτητή ο οποίος δεν θέλει να εμπλέκεται και αδιαφορεί για την πολιτική, επειδή θέλει να ανταπεξέλθει το μέγιστο δυνατό στις σπουδαστικές του υποχρεώσεις, να πάρει όσο το δυνατό καλύτερο πτυχίο, να εγκατασταθεί σε μια καλή δουλειά, να βιώσει μια ήσυχη και ήρεμη ζωή και δεν επιθυμεί να ασχολείται με επιπλέον προβλήματα. Αλλά, υπάρχει και ένα διαφορετικής τάξης ζήτημα, όταν θεωρεί ότι είναι πιο έξυπνος από τον μέσο όρο και το πλήθος φιλοδοξιών του τον κάνει να παραμένει στην ακαδημία και να καταξιώνεται στον ακαδημαϊκό χώρο. Ωστόσο, όσο κριτικός και σκεπτικιστής κι αν είναι κατά την πραγμάτωση των αναζητήσεων, ερευνών και μελετών του, ικανοποιείται από την απόλαυση των προνομίων που ο φρόνιμος βίος του του έχει διασφαλίσει.

Φιλόσοφος: Συμφωνώ. Και στις δυο περιπτώσεις το πανεπιστήμιο αποτελεί την ενσάρκωση λείψανου

των αστών. Αλλά είμαστε επίσης αρκετά μακριά από τη βίωση του κομμουνισμού. Ο κόσμος που ζούμε είναι το λείψανό του. Οποιοδήποτε φορέα κι αν εξετάσετε – εννοώντας όσους φορείς θεωρούν ότι λειτουργούν προοδευτικά – σε όλα τίθεται η ιδέα της αυτονομίας. Ενσαρκώνουμε και εδαφικοποιούμε, αναφέρουν, στην πραγματικότητα μια μικρή νησίδα ελευθερίας στη μέση ενός ωκεανού σκλαβιάς, το σπινθήρα που θα πυροδοτήσει τη φλόγα της επανάστασης. Αναλογιστείτε, τουλάχιστον, την αγορά τέχνης, τις επικρίσεις και παρερμηνείες που έχει υποστεί, ως ένας από τους πλέον παρεξηγημένους χώρους. Καλλιτέχνες που κάνουν οποιαδήποτε θυσία προκειμένου να φιλοξενηθούν τα έργα του στην επόμενη έκθεση Μπιενάλε ή σε κάποιο μουσείο, δημιουργώντας ρήξεις στο εσωτερικό του. Αλλά εν τω μεταξύ το σύστημα αφομοιώνει τέτοιες ανατρεπτικές επανεπιβεβαιώνεται επικυρώνοντας τη νομιμοποίηση του και ανατροφοδοτείται από αυτές. Κάθε έκθεση Μπιενάλε έχει μεγάλη επιτυχία, αλλά τι παραμένει ως τελικό αποτέλεσμα; Μια αφθονία έργων τα οποία καλλιτέχνες και οι κριτικοί τέχνης συζητούν διεξοδικά το συσχετισμό τους με τα μουσεία και τις στοές, προβλέψεις των διανυσμάτων οικονομικών ροών που θα αποδώσουν, τη χρηματοδότηση των κριτικών προγραμμάτων, και τα λοιπά. Και όμως δεν δίνεται καμία προσοχή ούτε τίγεται στο ελάχιστο ο μηχανισμός παραγωγής της αξίας, πως λειτουργεί και αναπαράγεται μέσα τέτοιους φορείς. Αλλά το θέμα της αξίας είναι αλληλένδετο και συνδέεται άρρηκτα με το θέμα της μορφής αυτό καθ' εαυτό. Η τέχνη παράγει μια καθαρή μορφή εμπορευμάτων τα οποία στη συνέχεια διατίθενται στην αγορά ως προϊόντα, ανεξάρτητα από την αξία χρήσης τους.

Καλλιτέχνης: Σε αυτό το σημείο θα διαφωνήσω. Όπως και στη σφαίρα παραγωγής θεωρίας, και σε αυτό το πεδίο αντίστοιχα οι καλλιτέχνες, παράγοντας έργα συγχρόνως παράγουν και γνώση. Είναι μια εναλλακτική μορφή αντίληψης, ανάλυσης και γνώσης της πραγματικότητας διαμέσου της παραγωγής σχημάτων και μορφών. Και πρέπει να εμμείνουμε σε αυτήν την προστακτική χωρίς να παραβλέπουμε την πυρετώδη δημιουργία ευφαντάστων και όμορφων μπιτχλιμπιδιών προς διασκέδαση των πλούσιων αστών. Από αυτή την άποψη, η τέχνη διέπεται από μια εσωτερική βούληση να ξεπερνά διαρκώς τον εαυτό της, συμπεριλαμβανομένης της αποκαλούμενης αυτονομίας της και τα επαγγελματικά της όρια. Υπάρχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα με τη φιλοσοφία, της οποίας η θεματολογία απαρτίζεται από δουλειές που στοχεύουν σε κάτι μεγαλύτερο και πολυπλοκότερο από μια απλή αναφορά. Στην πραγματικότητα, όπως το αντιλαμβάνομαι εγώ προσωπικά, η γνώση συμβολικά μπορεί να γίνει αντιληπτή ως μια σφαίρα, στο εσωτερικό της οποίας υπάρχουν κάποιες διαφοροποιήσεις. Ο Μπάντιου αναφέρει ότι διαιρείται σε δύο. Αλλά εγώ θα υποστήριζα ότι διαιρείται σε τρία μέρη. Υπάρχουν τρεις από μας εδώ αυτή τη στιγμή - ένα ακτιβιστής, ένας καλλιτέχνης, και ένας φιλόσοφος - και εντούτοις μοιραζόμαστε κάποια κοινή γνώση, κοινές αντιλήψεις και ένα κοινό αγώνα. Εάν ο καθένας από μας επιμένει να εγκλωβίζεται στην ανωτερότητα της θέσης του/της, διακινδυνεύουμε αυτό το κοινό νεύρο της κομμουνιστικής αισθησιασμού.

Φιλόσοφος: Φυσικά η σφαίρα υποδιαιρείται σε τρία μέρη, θα λέγαμε καλύτερα σε τρεις άξονες. Έχει ήδη ειπωθεί από τον Πλάτο, στο *Timaeus*, ότι ο κόσμος δομείται στη βάση τριαδικότητων. Και οι Χριστιανοί επίσης θεωρούν ότι ο Θεός, όντας τριαδικός, απαρτίζεται από τρεις υποδιαιρέσεις. Και ολόκληρη η συστημική ανάλυση του Hegel βασίζεται στην τριπλότητα: πρώτα υπάρχει το υποκειμενικό στοιχείο, έπειτα ο στόχος, και έπειτα η συσχέτιση τους - δηλαδή το Απόλυτο.

Ακτιβιστής: Παρόλα αυτά, εξακολουθώ να πιστεύω ότι το σύνολο υποδιαιρείται σε δύο μέρη και όχι σε τρία. Αντιπαραβάλλοντας την χεγκελιανή τριπλότητα Hegelian, διαπιστώνω ότι ο Μάρξ αναγνωρίζει τη λειτουργία του ανταγωνισμού σε όλα. Παραδείγματος χάριν, όταν μας λένε για τη «εθνική ενότητα» (στη Ρωσία υπάρχει μια ημέρα αργίας με αυτή την ονομασία), πρέπει πάντα να θυμόμαστε ότι δεν υπάρχει κανένα ενοποιημένο έθνος, επειδή το έθνος περιέχει ακόμα, μιλώντας συμβατικά, όσους που λειτουργούν και όσους παρασιτούν, καταπιεστές και καταπιεζόμενους. Και όπου καλούμαστε για ενότητα ως σύνολο από καθήκον, πρέπει πάντα να διακρίνουμε αυτά τα δύο επίπεδα σύγκρουσης και να καταλάβουμε σαφώς από ποιά πλευρά είμαστε. Από τη στιγμή που το υποκείμενο αντιλαμβάνεται και συνειδητοποιεί την πλευρά που του αναλογεί, βρίσκεται δηλαδή στη σωστή πλευρά, κατόπιν αναγνωρίζει και σε φιλοσοφικό επίπεδο τη θέση, την αλληλεπίδραση και το

συσχετισμό του με τον υπόλοιπο κόσμο, ανακαλύπτοντας τους «δικούς του» ανθρώπους, οι οποίοι τελικά φαίνεται ότι δεν είναι μια ισχνή μειοψηφία, και συνδέει κατ' αυτό τον τρόπο ζωή και τα βιώματα του με την εξέλιξη της ιστορίας. Είναι καλό ότι υπάρχουν τρεις από μας τώρα, αλλά εάν υπήρχαν, για παράδειγμα, επτά - ένας καλλιτέχνης, ένας φιλόσοφος, ένας ακτιβιστής, ένας σπουδαστής, ένας εργαζόμενος, ένας μετανάστης, και μια νοικοκυρά - από την ίδια πλευρά οδοφραγμάτων, ως σύνθεση θα ήταν ακόμα καλύτερη. Το σύνολο υποδιαιρείται σε δύο, και αυτό που ανήκει σε μας από αυτές τις υποδιαιρέσεις διαιρείται στη συνέχεια από το άπειρο. Οι αριθμοί πρέπει επίσης να απελευθερωθούν!